

Орієнтовна тематика науково-дослідницьких робіт відділення історії

Секція «Історія України»

1. Походження українського народу.
2. Історичне значення Київської Русі.
3. Виникнення перших грецьких поселень на теренах сучасної України.
4. Греки Приазов'я – виникнення, історія розвитку, родинні зв'язки.
5. Становище українських земель в другій половині XIV-XVI ст.:
6. Феномен козацтва в історії України XV-XVI ст.:
7. Україна на шляху до національного визволення в першій половині XVII ст.
8. Національно-визвольна революція та воєнні дії 1648-1676 рр.
9. Історичні постаті: Б. Хмельницький, І. Мазепа, П. Орлик, П. Дорошенко.
10. Гетьманування І.Мазепи.
11. Діяльність уряду П.Орлика.
12. Нова Запорозька Січ 1734-1775 рр.
13. Розвиток грецької колонії в Ніжині XVII-XVIII ст.
14. Українські землі в XIX ст.
15. Кирило-Мефодіївське товариство.
16. Рух декабристів в Україні.
17. Київські греки – історія розвитку грецьких товариств у Києві.
18. Одеські греки - окрема держава.
19. Україна на початку XX ст. (1900-1914 рр.).
20. Діяльність УЦР.
21. Українська держава П. Скоропадського.
22. Національно-визвольні змагання 1917-1922 рр.
23. Україна між двома світовими війнами.
24. Україна на шляху національного Відродження та відновлення державної незалежності (1917-1921 рр.).
25. Проблема українізації.
26. Проблема політичних репресій 1930-х рр.
27. Україна між двома світовими війнами.
28. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).
29. Діяльність ОУН – УПА.
30. Воєнні дії, окупаційний режим та рух опору в Україні 1941-1944 рр.)
31. Українська РСР у повоєнні роки.
32. Діяльність УГГ та УГС.
33. Наростання застійних явищ та криза тоталітарної системи (друга половина 1960 – початок 1980-х рр.).
34. Українська РСР в роки «перебудови» (квітень 1985-1991 рр.).
35. Державотворчі процеси в Україні поч. 1990-х рр.
36. Україна в умовах незалежності.

37. Політичні постаті: М. Міхновський, М. Грушевський, В. Винниченко, С. Петлюра, П. Скоропадський, П. Болбачан, Є. Коновалець, С. Бандера, Я. Стецько, Р. Шухевич, О. Теліга та інші.
38. Російсько-українська війна 2014–2024 рр. в координатах історії: події та смисли.
39. Герої російсько-української війни.

Секція «Всесвітня історія»

1. Аттика - країна богів Афіни.
3. Історія та розвиток Олімпійських ігор.
4. Олімпійські ігри в політичному житті Еллади.
5. Англійська революція та її суспільно-політичні наслідки.
6. Криза французького абсолютизму у XVIII ст. «Доба просвітництва».
7. Революція 1848-1849 рр. у Франції.
8. Революції 1848-1949 рр. у Німеччині та Австрійській імперії.
9. Формування ідеології класичного англійського лібералізму.
10. Італія в період об'єднання.
11. Громадянська війна в США.
12. Франція у період Консульства та Імперії.
13. Становлення громадянського суспільства в Англії. Перша парламентська реформа. Чартистський рух.
14. Передумови виникнення Першої світової війни.
15. Наслідки Першої світової війни.
16. Консульство та утворення імперії Наполеона.
17. Крах імперії Наполеона.
18. Події 1917-1918 рр. Наслідки Першої світової війни.
19. Період «процвітання» в країнах Заходу.
20. Велика депресія: причини, прояви, наслідки.
21. Причини, прояви, наслідки політики умиротворення.
22. Передумови Другої Світової війни.
23. Особливості окупаційного режиму в країнах Європи. Рух Опору на окупованих територіях.
24. Формування антигітлерівської коаліції.
25. Проблема відкриття Другого фронту.
26. Політичні постаті XX ст.: В. Черчилль, Ф. Рузвельт, Е. Пілсудський, Ш. де Голль, Й. Сталін, А. Гітлер, Б. Муссоліні, К. Аденауер, Л. Ерхард та ін.
27. Гельсінська конференція 1975 рр. Шляхи реалізації її рішень.
28. Карибська криза та шляхи її вирішення.
29. Пovoєнний устрій Європи.
30. Причини розв'язання «холодної війни».
31. Міжнародні відносини в період «холодної війни».
32. Зовнішня політика уряду Ш. де Голля.

33. Інтеграційні процеси II пол. XX ст.
34. Механізм діяльності ЄС на сучасному етапі.
35. Епоха М.С. Горбачова.
36. Політичні портрети: Дж. Кеннеді, М. Тетчер, Р. Рейган, династія Ганді, Голда Меїр, Г. Коль, Р. Проді, Л. Валенса, Мао Цзе Дун та ін.
37. Політична карта Європи у 90-х рр. XX ст.
38. Рецидиви «холодної війни» у XXI ст.
39. Від біполярного до багатополярного світу.
40. Об'єднання Німеччини.
41. Від Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) до Європейського союзу (ЄС).
42. Країни й організації – центри ухвалення рішень, важливих для безпеки, розвитку і стабільності в сучасному світі.
43. Процеси демократизації в країнах Західної Європи та Америки у другій половині XX – початку XXI ст.: причини, специфіка і наслідки.
44. Молодіжна контркультура: вплив на формування постіндустріального світу.
45. Українська діаспора в Америці та в Європі.
46. «Оксамитові революції» в країнах Східної Європи.
47. Розпад Радянського Союзу, Югославії та Чехословаччини. Політичні, економічні, соціальні та національні трансформації.
48. Центральна-Східної Європи у першій чверті XXI ст., їхня роль у сучасних міжнародних відносинах.
49. Політична, економічна та ідеологічна експансія Російської Федерації.
50. Китай на зламі XX–XXI ст. Сучасна геостратегія КНР.
51. Роль Індії в південноазійському регіоні.
52. «Близькосхідна проблема» та шляхи її врегулювання.
53. «Арабська весна». Війни у Сирії. Терористична діяльність. Ісламська держава Іраку і Леванту (ІДІЛ).
54. Країни Африки у першій чверті XXI ст.
55. Виклики політичного та економічного життя латиноамериканських держав першої чверті XXI ст.
56. Моделі інноваційного розвитку нових азійських незалежних держав.
57. Сучасні країни Азії: діалог західної та східної цивілізацій.
58. «Балканська криза» і проблема Косово.
59. Недієвість політики «умиротворення» агресора.
60. Російсько-українська війна. Міжнародна «антипутінська коаліція».
61. Проблема міжнародного тероризму.
62. Міжнародні відносини другої половини XX – початку XXI ст.: точки перетину інтересів.
63. Рашизм vs система міжнародної безпеки та сучасний світоустрій.

Секція «Етнологія»

1. Традиційні норми української гостинності та їх трансформація у сучасному житті.
2. Традиційний одяг за музейними колекціями та архівними джерелами.
3. Сучасні молодіжні звичаї та обряди.
4. Еволюція сімейної обрядовості.
5. Народні ігри у повсякденному житті дітей.
6. Національні традиції в обрядовому, святковому та повсякденному харчуванні.
7. Календарні звичаї та обряди.
8. Збереження та трансформація етнокультурної ідентичності в умовах еміграції (на прикладі української діаспори).
9. Етнокультура національних меншин.
10. Роль музеїв у збереженні народних звичаїв.
11. Повсякденне життя цивільного населення в умовах війни.
12. Професійні субкультури (вчителі, медики та ін.).
13. Фотографія як етнографічне джерело.
14. Народне вбрання та його елементи (локальні особливості, динаміка змін).
15. Дослідження елементів нематеріальної культурної спадщини України.
16. Нові форми громадської взаємодопомоги (волонтерство, меценатство, благодійництво).

Секція «Історичне краєзнавство»

1. Розвиток краєзнавчих досліджень в Україні у 20-30 рр. ХХ ст.
2. Громадянське музейництво в Україні в середині ХХ ст.
3. Розвиток краєзнавства у ХІХ ст.
4. Створення та діяльність краєзнавчих товариств і організацій.
5. Діяльність історико-архівних установ ХІХ ст. і розвиток краєзнавства.
6. Внесок Д.І. Багалія у розвиток історичного краєзнавства на Харківщині.
7. ХІІ Археологічний з'їзд і його вплив на подальший розвиток краєзнавства.
8. Краєзнавчі періодичні видання.
9. Краєзнавчі дослідження у 1980 – 1990-ті рр.
10. Історія ландшафтних парків України (Софіївка, Олександрія, Тростянець, Качанівка, Сокиринці та інш.)
11. Історико-архітектурні комплекси Євпаторії, Бахчисараю, Інкерману, Алупки, Лівадії, Алушти та ін.
12. Релігійні пам'ятки та центри паломництва Карпатського регіону.
13. Етнокультурні особливості та пам'ятки Карпат та їх вплив на формування екскурсійних маршрутів.
14. Меморіальні музеї Києва (П. Тичини, М. Старицького, Лесі Українки, М. Грушевського, М. Лисенка, М. Рильського, Т. Шевченка та інші.).
15. Архітектурне обличчя Києва (Львова, Чернівців та інших міст України на вибір) у визначений період.

16. Історія села, селища, району, вулиці у визначений період.
17. Фортеці та замки України.
18. Окремі міста, селища під час Другої світової війни.
19. Етнічні меншини України (поляки, греки, євреї, караїми та ін.) у різні історичні періоди.
20. Буремні часи революції та громадянської війни на території окремих міст, селищ.
21. Голодомор 1932 – 1933 рр. на території окремої місцевості.
22. Партизанський рух та підпільна боротьба на території окремих міст, селищ.
23. Вивчення походження, історії та родинних зв'язків. Складання родоводів.
24. Визначні діячі краю та їхні нащадки.
25. Виникнення та особливості розбудови міста-супутника атомної електростанції:
  - a. Вараш (Кузнецовськ) (Рівненська область)
  - b. Южноукраїнськ (Миколаївська область)
  - c. Прип'ять (Київська область)
  - d. Нетішин (Хмельницька область)
  - e. Енергодар (Запорізька область)
26. Історія заселення м. Славутич (Київська область).
27. Чорнобильська АЕС в подіях російсько-української війни.
28. Озеро «Синеvir» (Закарпатська обл., Міжгірський р-н): відображення легенд краю у топонімі).
29. Військово-оборонна система німецької армії «Лінія Арпада» (Закарпатська обл., Міжгірський р-н).
30. Історія створення скульптурної композиції «Синь і Вір» на озері «Синеvir» (Закарпатська обл., Міжгірський р-н).
31. Становлення та розвиток музею «Писанка» у м. Коломия.
32. Музей лісу і сплаву на Чорній Річці (Закарпатська обл., Міжгірський р-н).
33. Троїцький собор у м. Новомосковську як найбільш визначна споруда української дерев'яної архітектури XVIII-XIX ст.
34. Мішаня – традиція жителів Тереблянської долини Міжгірщини.
35. Музеї с. Колочава (Закарпатська обл., Міжгірський р-н).
36. Родинний фотоархів Рудченків у фондах літературно-меморіального музею Панаса Мирного.
37. Вузькоколійна залізниця Антонівка-Зарічне – «поліський трамвай».
38. Історія та етимологія назви Полісся.
39. Історико-архітектурні пам'ятки м. Дубно (Рівненська обл.).
40. Журналістика Рівненщини у роки Другої світової війни.
41. Історія залізничного транспорту в окремому регіоні.
42. Історія шкіл, училищ, технікумів, вищих навчальних закладів.
43. Київщина і російсько-українська війна: окупація, визволення та відбудова.
44. Незламний Херсон: супротив у окупації.
45. Героїчний Харків: літопис стійкості.

46. Культурна спадщина Чернігова: втрати під час російсько-української війни.

Секція «Археологія»

1. Сучасні теорії походження людини.
2. Найдавніші поселення на території України.
3. Мисливці на мамонтів та північних оленів.
4. Первісне мистецтво.
5. Найдавніші форми релігії.
6. Проблеми «неолітизації» археологічних культур України.
7. Трипільська культура – «золотий вік» енеоліту.
8. Архітектура житла та інтер'єри первісної доби.
9. Походження та історія меблів.
10. Походження колеса та колісного транспорту.
11. Кургани – «піраміди степів».
12. Кіммерійці – перший народ, що має ім'я.
13. Геродотова Скіфія.
14. Проблема походження скіфів.
15. Походження зброї та військового спорядження.
16. Господарство та поховальний обряд скіфів.
17. Озброєння скіфів.
18. Пізньоскіфське царство в Криму.
19. Антична колонізація Північного Причорномор'я.
20. Римська імперія на берегах Чорного моря.
21. Готи на теренах України.
22. Проблема походження слов'ян.
23. Слов'яни на тлі історії Європи.
24. Індоевропейська проблема.
25. Слов'янські язичницькі святилища.
26. Матеріальна культура ранньослов'янських племен.
27. Роль вікінгів в історії народів Європи та Русі.
28. Історія археологічного дослідження Києва.
29. Історична топографія стародавнього Києва.
30. Київ V-IX ст. («городок Кия»).
31. Київ IX-XI ст. («город Володимира»).
32. Київ XI-XIII ст. («город Ярослава»).
33. Київський Поділ в IX-XIII ст.
34. «Копирів кінець» у Києві.
35. Околиці Києва в давньоруський час.
36. Таємниці київських печер.
37. Київ золотоординського часу (друга пол. XIII – XV ст.).
38. Антропогенні печери України (Києва).
39. Замки та фортеці України.

40. Печерні міста України.
41. Козацькі пам'ятки за даними археології. Типологія.
42. Виникнення писемності у слов'ян.
43. «Змійові вали» та зовнішня політика київських князів.
44. Біографічний нарис життя та наукової діяльності видатних археологів:
Антонович Б.О., Біляшівський М.Ф., Городцов В.А., Єфименко П.П.,
Жебелєв С.О., Іванцов І.О., Козловська Н.Є., Макаренко М.О.,
Мозолєвський Б.М., Петров В.П., Славін Л.М., Спіцин О.А.,
Тереножкін О.І., Фармаковський Б.В., Хвойка В.В., Яворницький Д.І.
45. «Чорна археологія». Шляхи розв'язання проблеми.
46. Неінвазивні методи досліджень в археології.
47. Нові інструменти та ІТ-технології в археології.
48. Зруйновані археологічні пам'ятки під час російсько-української війни.
49. Реставрація та консервація археологічних матеріалів.
50. Популяризація археологічної спадщини: археопарки та археодроми.